

DELAVSKA

POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadrudni dom.Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane po-
sitna enostolpna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 98.

Sreda 7. decembra 1927.

Leto II.

J. A.:

Socialni zločin!

Že od aprila meseca t. l. je na pobudo ZRJ začela Delavska zbornica zbirati podatke o delovnem in gospodarskem položaju rudarskega delavstva, zaposlenega pri Trbov. premogokopni družbi. Vršile so se konferenca za konferenco, zbral se je ogromen material. Naprošalo se je rudarsko oblast, interveñiralo pri TPD za sklicanje tozadevne razprave v svrhu izboljšanja tega re-
znošnega gospodarskega položaja rudarjev in njihovih družin. Ali vse zastoj. Nihče se ne zgane. Rudarska oblast obljublja, ali TPD je menda močnejša in zato do te razprave ne pride. Čas poteka, ljudje pa stradajo in umirajo, a TPD pa — kljub vedno večji krizi v oddaji premoga — dela leto za letom večje dobičke.

Da pa ne bo Trboveljska prem. družba in njeni malikovalci mislili, da se da ta njen socialni zločin nad to ubogo delavsko paro prikriti, hočem v spodaj navedenem na podlagi uradnih podatkov, ki so mi na razpolago, statistično dokazati jedro tega zločina.

Pri TPD se deli delavstvo po zaslužku na temeljni dnini v pet kategorij in sicer: I. kat. kopači 40 Din, II. kat. učni kopači 35 Din, III. kat. starejši vozači 30 Din, IV. kat. starejše ženske in delavci 25 Din, V. kat. mladoletni delavci 20 Din.

Po zavarovanju zoper starost so pa deljeni v šest kategorij, ker pridejo v I. kategorijo strelni mojstri in pazniki. Število spadajočih v posamezne kategorije je sledeče: I. kat. pazniki 313, II. kat. kopači 3920, III. kat. starejši vozači 549, IV. kat. mlajši vozači in pomožni delavci 1148, V. kat. ženske in mladoletni 1093, VI. kat. vajenci 13. Tako je bilo zaposlenih koncem leta 1926 — 7627 delavcev.

Z ozirom na omejeni prostor hočem danes obravnavati samo problem oženjenih. Ker je povsod, tako tudi pri TPD, običaj, da pridejo kopači in drugi pomožni delavci do ženitve le, če so dosegli kopaško kategorijo, sem vzel na podlagi zavarovalne statistike v poštev samo I. in II. kategorijo, katera znaša skupaj 4234 delavcev. Na te pride 3974 žen in 8629 otrok. Skupaj 12.603, kar pride povprečno na moža dva družinska člana ali skupno tri osebe.

Uradna statistika za l. 1925 pravi, da je bila povprečna plača v teh kategorijah 52 Din dnevno. A odbitki so znašali 4.50 Din na storjeni šiht, kar znači realno plačo 47.50 D. Mesečno na 25 šihotov 1187.50 Din, letno pa na 282 storjenih šihotov 13.395 Din. (Za leto 1926 bo še slabše.) Ker pa delavec in njegova družina rabi vsak dan hrano in teh je

365 v letu, pride na dan 36.70 Din, ali na osebo za preživljanje in obleko celih 12.59 Din. To je za tričlansko družino in ne za večjo, pri kateri se ta številka sorazmerno zmanjša. Vzemimo primer: 6članska družina 36.70 : 6 = 6.12 Din na dan. Kje so pa sedaj tisti reveži, ki delajo vedno na gospodski dnini za 40 Din in znaša njih realni dohodek na 365 dni samo 26.59 Din dnevno. Vprašajmo se, ali je življenje teh ljudi sploh še človeško?

Tako, sedaj smo si vsaj deloma na jasnem glede teh, po mnenju TPD silno visokih realnih plač rudarjev. Sedaj pa še skušajmo ugotoviti, kakšne bi morale biti dejanske te plače, da bi odgovarjale potrebam preživljanja ter nabave obleke za tročlansko družino rudarja.

Dr. Stev. Z. Ivanič utemeljuje v svoji knjigi »Iskrana človeka«, Beograd 1927, na podlagi znanstvenih in zdravniških preiskav, ki izvršajo delo rudarja v najtežjo kategorijo dela, da potrebuje rudar-kopač za vzdrževanje svoje fizične sile in ohrane svoje družine pri sedanjih draginji, realnega dnevnega zaslužka najmanj 100 Din dnevno. Ker pa po »Rubnerjevem« družinskem proračunu pri rudarjih vsaj v večini odpade 12 odst. za stan in 5 odst. za kurjavo, bi morala biti ta realna plača 83 Din dnevno. Ta plača pa bi se morala z vsakim nadaljnjim družinskim članom povišati za 12.45 Din dnevno.

Trditev, da povprečna plača rudarja odgovarja predvojni plači, valorizirano z 1—15 napram sedanji draginji, ne drži iz razloga, ker je bil eksistenčni minimum pred vojno že v Avstriji, še veliko bolj pa v Srbiji, pod normalno eksistenčnega minimuma severozapadnih držav. (Srbski za 50 odstotkov.)

Da te številke niso fraza, dokazuje uradna statistika vojaških oblasti za celjski vojni okrug, v kateri se navaja, da je bilo v letu 1923 od 100 mladeničev sposobnih še 54, in v letu 1925 pa samo še 47 in da se je umrljivost moških v teh letih povečala za cele 3 odstotke. Pri tem pa še ni v poštev vzeta velikanska iznemoglost starejših rudarjev in pa bolehnost ter umrljivost žen in otrok, katerih umre že navadno v prvem letu od 15—25 odstotkov.

To bi bile temeljne ugotovitve o tem kritičnem stanju »glavnjače« TPD, v kateri se nahaja 20.230 oseb naše državne pripadnosti, ki so prodane na milost in nemilost v eksploatacijo inozemskega kapitala.

Rešitev tega problema pa ne bo odvisna od milosti Trboveljske premogokopne družbe ali pa socialnega čuta vladajočih, temveč samo od odločne razredne borbe prizadetih črnih trpinov.

V boj za socialistično občino!

Volilna borba v občinah je v polnem teku, zlasti v mariborski oblasti in v nekaterih večjih občinah ljubljanske oblasti. Povsod izkazuje volilni rezultati močan porast naših glasov, kar nam je najboljšje jamstvo, da bo končni rezultat pokazal, da je že sedaj število naših glasov večje nego pri pravkar za-

ključenih volitvah v samoupravne oblasti in v parlament.

Vsem sodrugom priporočamo, da z vso energijo in pridnostjo nadaljujejo borbo za zmago socialistične liste v občini, za socialistično občino!

Evo zadnje rezultate v nekaterih večjih občinah mariborskega levega sreza:

Vuzenica.

Kmečko delav. zveza (socialisti) 94 glasov (7 mandatov); klerikalci, demokrati in nemški nacionalci 10 mandatov.

Krčevina.

Socialisti 99 glasov (5 mandatov); radikalni 98 glasov (5 mandatov); klerikalci 145 glasov (7 mandatov). Demokratska lista je bila v tej občini razveljavljena.

Muta.

Socialistična večina s 6 mandati; 3 mandate so dobili združeni nemški nacionalci, demokrati in klerikalci.

Lajteršperk.

121 glasov socialisti (9 mandatov), 109 glasov klerikalci (8 mandatov).

Volilni boj na Jesenicah

Odločili smo se!

Združeni ročni in duševni delavci ter vsi obrtniki in mali kmetje pojdemo skupno in neuklonljivo v boj za kandidatno listo gospodarske jeseniške občine, ki je 6. (zadnja). Na tej listi so možje brez obljub, pač pa odločnih dejanj. Glasujte torej vsi za **šesto skrinjico (zadnjo)**! Bodočnost je naša! Naša ideja prodira in zmaguje!

V nedeljo, 11. decembra t. l. odločamo zopet jeseniški občani, kakšno bode gospodarstvo in politika za prihodnja tri leta v tej občini. — Ročnim in duševnim delavcem, malim kmetom in obrtnikom v resno premišljanje sledeče:

Zakaj imamo po imenu šest različnih kandidatnih list? Samo zato, ker je med našim delavnim ljudstvom premalo resne gospodarske in politične zrelosti ter resnične razredne zavednosti. Zato pa delavni ljudje, volilci, izgubljajo samostojnost; vsled tega si pa manejo veselja roke oni, ki z geslom »divide et impera«, t. j. deli in vladajo, vladajo nad razkosanim ljudstvom. V naši jeseniški občini je absolutna večina prebivalcev-občinarjev volilcev, ki žive od dela svojih rok, ki prodajajo svojo delavno silo in to ročni in duševni delavci kot mali kmetje in obrtniki. Vsi mi imamo velik skupen interes, ker vsi enako trpimo pod okrutnim izkoriščanjem, katerega se pa da znatno ublažiti potom socialno gospodarske in demokratične politike v občini. V tem pogledu se v tej veliki industrijski občini še ni ničesar pomembnega storilo.

Družine so brez stanovanj! Občina molči... Za pokritje občinskih proračunov se obremenjuje vedno le gospodarsko najšibkejšje sloje ter se tako ustvarja zlo, to je po eni strani ščiti premožne bogataše, da se jim kopiči premoženje v izobilje, na drugi pa vstvarja obupno pomanjkanje in bedo. Ali se res ne da v okviru obstoječih zakonov te države v tej občini upeljati socialno pravičnejše razmere? Mi pravimo — da! Vpraša se nas torej, kako? Predpogoj za to je, da pošljemo v občino gospodarsko in politično zrele ljudi, ki jim politika ne sme biti zgolj politika kot cilj in politična zmaga v občini, ne končni cilj, temveč sredstvo za dosego končnega cilja, da zmaga delo nad izkoriščanjem, da zavlada obča blaginja vsem delavnim slojem. Socializem v praksi! Socializem — največja kulturna pojava v vsej zgodovini!

Stanovanjski problem, higijenična oskrba, skupna in splošna oskrba šoloobvezne dece z učnimi predmeti, dečja zavetišča, zaščita vajencev, vajenk, povzdiga ženstva v občo vzgojo in izobrazbo, podpora za študij nadarjeni mladini, absolutna preskrba občinskih revežev, prevzem vseh potov in vodovodov in občinsko oskrbo, podpora na zdravju hirajoči revni deci, povzdiga gozdne in agrikulture, planšarstva, živinoreje, mlekarstva, ovčarstva, povzdiga in podpora male obrti in malih kmetov s preskrbo cenjenih posojil, skrb za povzdigo ptujskega prometa, za izpopolnitev gostilniške in hotelske obrti, splošna zaščita delavstva v boju za minimalni zaslužek, jamstva kapitala za gradnje delavskih stanovanj delavcem in za gradnjo obrtnih prostorov obrtnikom itd. itd. Bremena za vse to in drugo se naj nalaga po ključu: kdor ima malo, naj se ga malo obremeni, nakopičeno izobilje naj doprinaša največ, ker izvira iz pomanjkanja. To so potrebe, katere bodo skušali uveljaviti naši zastopniki v jeseniški občini z Vašo pomočjo, z Vašim sodelovanjem, z Vašo podporo in zaupanjem. Ne da bi analizirali naše nasprotnike, kdo so in koliko jih je, ne da bi sicer odgovarjali na njihove izpade proti nam, ki izvirajo iz strahu pred nami, Vam kličemo: Ali je katerikoli izmed njih že dvignil resno glas in dejansko delal v občini ter skušal uveljaviti gori navedene neizbežne socialno gospodarske nujnosti in potrebe? Odgovorili nam bodete: Ne! Zakaj pa ne? Zato, ker oni, ki bi bili morali iz razredne zavesti to storiti, tega niso storili, ker je lahko govoriti, težje je pa izvršiti, ker izvršiti vse to more le oni, ki to res razume. Oni drugi, ki bi bili sicer kot Kristusovi namestniki dolžni po nauku to storiti, niso storili nič, ker je to proti interesom bogatih, torej zato, ker so v službi kapitalizma.

Torej, tedaj in sedaj se Vam ni težko odločiti!

Nosilec naše kandidatne liste je naš star sodrug, veteran delavskega gibanja v naši okolici, **Anton Zugwitz**. Z njim ostali možje, ki so Vam že z dejanji v združenem gospodarstvu dokazali svoje resnične vrline, ali pa, ki so kot zaupniki v ostalih organizacijah izvojevali že marsikatero odločilno bitko. To so naši kandidati, to so naši možje, naši sodruzi. Prepričani smo, odločili ste z nami! Naša skrinjica je 6., to (šesta) **Naša skrinjica je 6 (šesta), torej zadnja**. Neizprosno v boj za naše zahteve, v boj za občino! Nihče ne ostani doma. V boj za socialno in gospodarsko povzdigo občine Jesenice! Živeli vsi z nami skupno se boreči ročni in duševni delavci, obrtniki in mali kmetje! Živela solidarnost Dela! Živel socializem! Rešitev je le v nas samih!

Poučite vse, da je naša skrinjica zadnja, to je 6 (šesta). Vrzite vsi kroglico v 6. skrinjico!

Socialisti hočejo agitirati z dunajskim „sistemom“!

Maribor, 6. dec. 1927.

To strašilo je prinesel pred kratkim »Slovenec«. Ja, to pa je že trudič! Dunajski sistem je silno huda agitacijska snov. Treba si je predočiti, da niti mogočni Seipel ni v stanu

proti dunajskemu »sistemu« kaj pametnega ukreniti. Oziroma da se Seipeljado vspešno z dunajskim sistemom pobija. Ja, kaj pa je pravzaprav ta dunajski sistem? Dunajski sistem ni nič drugega, kot socialistični program, katerega največji nasprotnik je klerikalni kapitalizem, katerega oboževalec je dr. Seipel, ki kot duhovnik ima najtesnejše zveze z bankarskimi judi. Mi socialisti prav nič ne skrivamo in prav nič ne tajimo, da mislimo na dunajski sistem — ne le z istim agitirati ampak istega povsod, kjerkoli je to količkaj mogoče — praktično sprovajati. Klerikalci in kapitalisti v obče so trdili in še danes trde, da je socializem mogoč samo v teoriji, medtem ko v praksi še nikjer in nikoli niso socialisti pokazali, da kaj znajo. No, ta fraza danes več ne drži.

Seveda, dokler niso socialisti imeli nikjer prilike in možnosti, teorijo spraviti v prakso, ker so kapitalisti ovirali socialiste pri delu, je ta fraza veljala za argument. Toda danes se s to frazo na Dunaju ne opravi nič več. Pred par dnevi je rekel s. Smejkol na kongresu avstrijskih železničarjev: »Na Dunaju ne agitirajo več živa bitja, marveč mrtvo kamenje za socializem!« Toda dunajski občinski upravi, ki je po dveh tretjinah trdno zasidrana v socialistični stranki, je lahko ta sistem sprovajati, ker je to občina in dežela ob enem. Seipel s svojo vlado se čuti na Dunaju kot tujec. On bi že socialistom vrat zavil, ko bi kaj ukazal na Dunaju. Toda on je brez moči. Značilno je ravno danes to, da išče Seipel za svojo največ skozi korupcije skrahirano državno upravo, mednarodno posojilo. Tudi dunajska mestna občina ga išče oziroma, ona ga je že našla. To posojilo po 30 milijonov dolarjev, je bilo dne 29. novembra sklenjeno in čez par dni je bilo v Ameriki že nadstevilno podpisano. Tedaj velikansko zaupanje v dunajsko upravo. Nasprotno: Seipel se trudi v potu svojega obraza, pa ne more posojila dobiti!

Pisec teh vrstic je bil pred dvema letima na Dunaju, kjer je par dni dunajski sistem proučeval in ko je videl n. pr. v kuhinjah novih hiš, parket in ostali luksuz, je vprašal ravnatelja mestnega gradbenega urada, kako to, da mestna občina uganja pri gradbah stanovanjskih hiš tak luksuz, je dobil sledeč odgovor: »Vam je znano, da se nahaja dunajska občinska uprava v socialističnih rokah. Socialisti pa stoji že od nekdaj na stališčih, da je treba delavca smatrati kot polnovrednega človeka, ter da se mu mora nuditi vse najboljše, zato mu se naj tudi stanovanje uredi z največjim komfortom in z vsemi udobnostmi, ki jih moderna tehnika nudi. Da bo delavec čim boljše stanoval. Ako bo imel lepo ter udobno stanovanje, tedaj bo rad doma bival in ne bo uha-

jal v gostilno, tedaj bo imel tudi več smisla za družino.« Tako je govoril visok uradnik.

Jaz tega pouka nisem potreboval. Vendar je značilno to. Ali bi se pri nas, v Sloveniji takega uradnika našlo?

In to je dunajski sistem, s katerim se bomo še mnogo bavili!

Volilna borba v Studencih pri Mariboru.

Bližajo se občinske volitve, in s tem se že pričinja tudi volilni boj. Prvi so bili pri nas seveda Dekalisti, kateri so začeli v Enotnosti razvijati svoj volilni program, z namenom, še pravočasno oblatiti socialistično večino in na ta način rešiti njihovo potaplajočo se ladjo. Pošiljali so na stotine izvodov »Enotnosti« med tukajšnje delavstvo in tudi naši inteligenci, nato pa hvallili, koliko so pridobili novih naročnikov. Nekaterim so poslali celo poštne nakaznice za naročnino, pozabijo pa popolnoma, da v Studencih niso pridobili niti enega naročnika. Posebno sta jim trn v peti naš župan sodr. Kaloh, in podžupan sodr. Leskošek in sicer zato, ker sta ravno ona tukajšnim Dekalistom marsikatero štrečno zmešala, menda pa tudi zato, ker ponudbe, katero so stavili meseca marca za skupno komunalno politiko, socialistična večina ni sprejela, pa vsaj je tudi vedela, zakaj ne. Zanimivo je tudi, da trdi poročevalec »Enotnosti«, da so šele dekalisti po izvolitvi leta 1924 sprožili vprašanje električne razsvetljave. Pri nas pa ve že vsak otrok, da smo se socialisti s tem vprašanjem že bavili leta 1921, da pa se je ta zadeva nekoliko zavlekla, je krivo dejstvo, da smo morali kalkulirati, pod kakšnimi pogoji bi bilo ugodnejše. Nekaj pomislekov smo pa tudi imeli glede pogodbe, katera obstoja med mestno občino mariborsko in falsko elektrarno in katero smo morali vpoštevati. Vse to bi moral poročevalec »Enotnosti« vedeti, ako bi ne bil tako neizrečeno pozabljen. Lahko pa tudi trdimo, da ako bi bila občina Studenci čakala na to, da zadevo rešijo komunisti, bi imeli še danes egiptovsko temo. Nadalje piše »Enotnost«, da je zasluga dekalističnih zastopnikov, da je prevzela občina odplačevanje cestnega omrežja in da dobijo komunisti povrnjene prispevke, ki so jih plačali za cestno omrežje za leto 1926. Vse to je izmišljena laž, res pa je, da je vse to delo od socialističnega kluba, in sicer se je to sklenilo na predlog občinskega svetnika sodruha Pušnika, kar je iz sejnega zapisnika razvidno. Pa tudi stanovanjska beda se na Studencih ne rešuje v zadovoljstvo dekalistov. Z posojilom 400.000 Din, ki ga je občina najela pri Mestni hranilnici mariborski, je ku-

pila posestvo gospoda Štubila v Slomškovi ulici, z dvema hišama. Seveda je bilo treba marsikaj spremeniti in dograditi, posebno pri stari haši, kjer se je pridobilo sedem novih stanovanj. Seveda poročevalec »Enotnosti« vidi v svoji kratkovidnosti samo tri, izključeno pa tudi ni, da ne zna dalje šteti. Gostilna v novi hiši se je na predlog socialistov opustila, ker jih imamo že itak dovolj, gostilniški prostori so se pa preuredili. Pripomni je, da so bili poštni prostori v privatni hiši, katere pa je hišni lastnik odpovedal, in ker ni bilo takoj drugega primerne prostora na razpolago, je nastala nevarnost, da poštno ravnateljstvo pošto preseli v Maribor, kar je tudi nameravalo. Kaj bi pomenilo pošto izgubiti v občini s preko 4000 prebivalci, za katero so se naši predniki v občinskem odboru borili leta in leta, to naši zbruhani dekalisti ne razumejo. Zato se je občina na splošno zahtevo občanov in uvidevajoč nevarnost ukinitve pošte, pobrignala in preskrbela primerne prostore. Da se je drugi del poprejšnjih gostilniških prostorov dal orožnikom na razpolago, ima tudi svoje vzroke. Višja oblast je namreč zahtevala, da mora občina Studenci imeti po številu prebivalstva 4 policiste in jih na svoje stroške vzdrževati. Da se pa občina tih stroškov izogne, saj bi gotovo ne bili malenkostni, se je odločila raje za to, da se dajo orožnikom primerni prostori, za katere seveda plačujejo najemnino. In to boli naše dekaliste in so zares tudi proti temu glasovali, četudi niso povedali konkretnih czrokov. Skratka: če še kaj mislijo na republiko, naj se zavedajo, da predsednik te republike ne bi mogel v nobenem slučaju postati poročevalec »Enotnosti« iz Studencev, kajti svoj javni prvi izpit je salamsko slabo položil.

(Dalje priložnjic.)

Bistrica pri Limbušu

Tudi pri nas se je vnel hud boj za občinske volive. Res smeja vredno je, če pomislimo, da so v občini z šestnajstimi volici vložene štiri kandidatne liste. Ubogi klerikalci, sam vrag se vam je ugnezdil v tej občini. Poprej nikdar volitve, a sedaj pa kar štiri škrinjice in še povrh ena delavska! No, kaj takšnega naši gospodje še niso doživeli. Zato so se z vsemi sredstvi postavili v boj proti socialistični listi, na vse načine skušajo preslepiti volilce, češ, da smo mi socialisti združeni z njimi, da je vseeno, če vržejo kroglico v socialistično ali v klerikalno škrinjico. Na ti dve škrinjici se sploh ni treba ozirati itd. Pa delavci nismo tako zabiti, kot si ti gospodje mislijo, zato se jim njihove intrige ne bodo posrečile. Tudi reklamacije so nam zarvnili, češ, da so dokumenti za reklamiranje neveljavni, čeprav so po zakonu ve-

Za nego zob je potrebno potrebna zobna pasta

„PEBECO“.

ljavni. Vprašamo glavarja, če domovinski list, vojaška isprava in drugi dokumenti niso veljavni za reklamiranje! Enemu naših sodrugov so zarvnili reklamacijo, češ, da je inozemec, zato nima pravice voliti, a njegov brat, ki se je podpisal na njihovo listo za predlagatelja, ne vedoč, da je lista klerikalna, pa ima pravico voliti, čeravno ni reklamiral in je potemtakem tudi inozemec, ker sta pač oba brata sinova enega očeta. Pa ne ne de. Čeravno so nam zarvnili reklamacije, pa smo si vseeno zmage gotovi, vseeno bodo delavci o občinskem odboru imeli glavno besedo, razredno zavedni zastopniki bodo pokazali tem zaslepljencem, da so tudi delavci enakopravni občani, ki si svojih pravic ne bodo dali vzeti, a svoje sovražnike si bodo zapomnili. Enkrat bo prišlo še vse prav. Tudi demokrasko listo imamo. Sestavil jo je neki tukajšnji krčmar, ki je je za moral za podpise obrniti na nekatere delavce, ki so lepim besedam nasledli. Ti naj si raje ogledajo svoje žuljave roke in naj spregledajo. Sedaj pa na delo sodrugi; naša lista je vložena, vsak od vas naj agitira za delavsko socialistično listo. Zavedajte se, da gre za vaše pravice, zato naj živi Socialistična Stranka Jugoslavije! Priložnjic še kaj več.

Ruše.

V nedeljo se bodo vršile v naši občini občinske volitve, za katere so delavci združili vse svoje sile in katere bodo še enkrat pokazale, da so Ruše rdeče!

V nedeljo vsi zavedni delavci na plan! Glasujte v socialistično škrinjico!

Dnevne novice.

Še socialistična in socialna politika. Pondeljov »Narodni dnevnik« je na našo kritiko njegovega članka odgovoril tako, kakor zna. Mi smo v svoji kritiki omenili, da so razlogi, ki jih navaja člankar proti zavarovanju, krivi in da so vse socialnopolitične ustanove delec velikega socialnopolitičnega problema in da potrebujejo izpopolnitve. Če »N. D.« trdi, da ga nismo razumeli, potem moramo pristaviti še to, da pisec obeh sestavkov v »N. D.« nima zmisla za socialno zavarovanje. Socialno zavarovanje se izvaja na podlagi tehnično dovršenih socialnozavarovalnih računov. Ti računi pa le malo diferirajo od zavarovanj v drugih državah. Seveda člankar gleda na stvar drugače, ker mu je samo za to, da oblati socialno zavarovanje ter doseže svoj — namen. V marsičem se da zavarovanje izboljšati. Toda s tem, da se poslabša njegovo finančno moč, pa nikakor ne. — Kot dokaz navaja splitski protestni shod. In ravno ta dokaz priča, da pisec nima niti najprimitivnejših pojmov o glavnem namenu socialnopolitičnih ustanov, ki imajo namen, da se razvijejo v zatočišče delavstva in neimovitih slojev sploh, v katerih bodo preskrbljeni ob boleznih, nezaposelnosti ali onemoglosti. Če kapitalizem ustvarja bogastva za buržuazijo, potem ustvarja blago tudi za tiste, ki delajo. Navadna farizejska laž je, če se trdi, da zaradi zavarovanja narodno gospodarstvo propada. Zavarovanje je namenjeno delavstvu, da ga zaščiti; moralo bi biti tako, da bi delavec, takrat, ko je potreben pomoči, ne zapadal — javni milosti (tega vendar ne zasluži), kakor zahtevajo člankarji v »N. D.« — Na besede v »Narodnem dnevniku« pač ni mogoče resno odgovarjati.

Kongres avstrijskih železničarjev.

Od 26. do 30. novembra t. l. se je vršil kongres avstrijskih železničarjev. Mislim, da je dobro ter umestno, da napišem kratek pregled te strokovne organizacije, ki predstavlja silo, ki je večja kot oborožena sila marsikaterih kapitalističnih držav. Železničarji v Avstriji imajo na

S.:

Liga narodov.

Njen pomen in njen ustroj.

(Predavanje.)

(Konec.)

Kakor bi se sovražilo mnogo manj ljudi, ako bi si jasno pogledali v oči in se porazgovorili, tako bi bilo tudi mnogo manj vojn, ako bi zastopniki posameznih držav sedli k zeleni mizi ter se razgovorili predno se sežejo po orožju kot po zadnjem sredstvu. In ravno to hoče doseči Liga narodov, kajti prodrlo je načelo, da vojna ne škoduje samo obema vojujočima se državama, marveč vznemirja ves svet, in vse države celega sveta so prizadete, ako izbruhne vojna kjerkoli ter imajo radi tega tudi pravico, da posredujejo in skušajo doseči, da se svetovni mir ne kali.

Kljub temu pa Liga narodov ni kaka država nad državami, ki bi imela pravico ukazovati. Njena dolžnost je posredovati, kar se more zgoditi le, ako je navzoča tudi prizadeta država. S tem je doseženo, da mora vsaka vlada predložiti svoj spor Društvu narodov in ga tam zagovarjati, kakor se mora zagovarjati tudi druga prizadeta država.

Društvo narodov pa skuša doseči med obema spornima strankama pomirjenje. Če ga doseže, je dosežen namen te zveze. Če pa tega ne doseže, izda svoje mnenje o sporu in ves svet vidi, kje je pravica in kje je krivica. Težko se bo upirala katerakoli država taki javni obsodbi. Pa tudi sedaj še mora dotična država čakati tri mesece, predno zgrabi za orožje. Na te pogoje se je obvezala vsaka država, predno je postala članica Društva narodov. Ako teh pogojev ne drži, se izključuje sama in vse druge države, ki so članice Lige narodov, jo morajo smatrati za svojo sovražnico in prekiniti z njo vse diplomatske in gospodarske stike. Tako je zavarovan mir med posameznimi državami. Ali bo zdržala Liga narodov preizkušnjo v kakem resnem in velikem konfliktu, to bomo šele videli, saj je na vseh straneh dovolj netiva, tako da izgleda, da že stojimo pred velikimi dogodki. In ravno zato je treba, da tem bolj spoznamo naloge in ustroj Društva narodov.

V Zvezi narodov je včlanjenih 56 držav, ki pošljejo na zasedanja po 3 delegate. Zasedanje se vrši vsako leto v Ženevi in sicer v začetku septembra. Poleg skupščine

obstoji pa se Svet Društva narodov, katerega sestavljajo: 5 zastopnikov veselih in 9 izvoljenih zastopnikov manjših držav. Svet Društva narodov se mora sestati štirikrat na leto. Trajno pa posluje glavno tajništvo, ki opravlja vse tekoče posle. Poleg tega obstoja še Stalno sodišče za mednarodno pravo in pa Mednarodna organizacija dela.

Trojna je naloga Lige v Ženevi:

1. da brani ozemlje in neodvisnost svojih članic,
2. da poravnava spore med članicami in
3. da preprečuje in odstranjuje vse, kar bi moglo povzročiti spopad. K tej tretji nalogi spada predvsem zaščita narodnih manjšin, omejitev oboroževanja, razglasitev mednarodnih pogodb in ublažitev meddržavnih gospodarskih nasprotij.

To so glavne naloge Društva narodov. Cilj je bratoljubje med narodi in državami, prav tako kakor je pel že leta 1844. naš Prešeren:

»Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da koder solnce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan.
Da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.«

Dunaju svoj ponosni dom. Tjer so se pred vojno vršili kongresi. Toda dvorana v železničarskem domu, ki je bila v stari ter veliki Avstriji dovolj velika za kongres, katerega se je udeležilo navadno okrog 400 delegatov, ta dvorana je sedaj, ko je Avstrija manjša kot preje, premajhna; zato se je moral kongres vršiti v največji dvorani Delavskega doma v Ottakringu. Uverovljeno je bilo 610 delegatov in 144 gostov. Zastopane so bile železničarske organizacije iz Nemčije, Švice, Češkoslovaške, Francije, Poljske, Belgije, Švedske in Jugoslavije. Internacionala sta zastopala Döring in Fimmen. Iz pozdravnih nagovorov izhaja, da vse inozemstvo pravilno ocenjuje moč in disciplino avstrijskih železničarjev, ki so danes v resnici varuhi republike.

Govori in poročila tako predsednika sodr. Smeykala in tajnika sodr. Tomschika kot tudi vseh provincijalnih tajnikov so zveneli zelo samozavestno. Saj tudi lahko. Organizacijsko je avstrijska železničarska organizacija po razbitju Avstrije silno pridobila. Saj je odpadel takorekoč ves balast. V stari monarhiji se je sukalo število strokovno organiziranih železničarjev okoli 45.000 do 50.000, danes šteje ta organizacija 87.000 članov in list »Der Eisenbahner« ima naklado 97.000. Daleč nad 80 odstotkov celokupnega osebja je v taboru razredne organizacije. Temu odgovarjajoč je tudi materijalni položaj avstrijskih železničarjev. — Uprava železnice, ki je komercializirana, ni ravno zavidanja vredna. Ona se stalno bori z materijalnimi težkočami. Toda to železničarjev prav nič ne ovira, da ne bi zahtevali svojih pravic. Plače so deloma še enkrat tako visoke kot pri nas, deloma za dve tretjini, a najmanj za polovico višje od naših za enako delo in enak službeni čas. Treba je omeniti, da znaša najmanjša mesečna plača brez postranskih prejemkov 170 šilingov, tedaj 1360 Din. Po dveh letih je vsak železničar nastavljen. Vsakemu uslužbencu je mogoče priti na višje mesto, ne glede na šolsko izobrazbo, ako položi strokovni izpit. Bolniško zavarovanje železničarjev je na višku in nima primere niti v Avstriji sami kot tudi v inozemstvu malo kje. Lansko leto ob tem času so zahtevali avstrijski železničarji minimalno plačo (70 šilingov) in pa pol takozvane trihajste plače, ki se jim jo je moralo na 15. decembra izplačati. Oboje so dosegli. V tem trenutku zopet zahtevajo pol mesečne plače. Uprava se sicer obotavlja, toda že sedaj je gotovo, da bodo dobili.

Kongres se je največ bavil z organizatoričnimi ter agitatoričnimi vprašanji. Med drugim je bilo soglasno sklenjeno povišati prispevek od 1.60 na 2.20 šilinga (17.60 Din). Ob enem pa je bil izročen predlog centrali, da se naj pobira še posebej po 50 grošev (4 Din) po članu za takozvani železni fond. Hoče se izobrazbo dvigniti na najvišji nivo, da bodo železničarji sposobni prevzeti upravo, ako slučaj nanese. Značilno je, da že danes sedi v upravnem svetu zveznih železnice strojevodja sodr. Smeykal kot podpredsednik.

Vsaka sekcija ima v centralnem železniškem svetu svoje zastopnike, ki so stalno oproščeni službe. Ti zastopniki osebja imajo na direkcijskih vsaki svoj urad in se bavijo izključno samo s personalnimi zadevami. Nobene naredbne ali okrožnice ne more uprava izdati, ne da bi jo preje centralni odbor odobril. To bi se našim mogočim zelo silno boljševidno, toda to je zmeta. Železničarji poznajo tudi dolžnosti ter disciplino. Toda vsaki krivici in samovolji od zgoraj je postavljena zgora. Je že res, da so splošne razmere drugačne kot pri nas, toda močna strokovna organizacija je — zakon! Upravičeno je izjavil sodr. Tomschik: Seipel ima svojo večino v parlamentu, mi pa imamo večino zunaj parlamenta!

Čas bi že bil, da bi začeli naši železničarji že enkrat misliti na se, in sicer skupno misliti. Drugače nas bodo prehiteli še kitajski kuli. B.

Odpust ss. Ogrina in Elsnerja pred mariborskim sodiščem.

Mi smo svojčas poročali, da je državno pravdnitvo v Mariboru vložilo proti s. Vuku tožbo radi našega poročila o odpustu ss. Ogrina in Elsnerja. Državno pravdnitvo toži radi naše trditve, da je navadna laž, da so odpušteni delavci v kurilnici povzročili obustavo dela ter s hujskanjem ostale delavce pripravili, da so delo zapustili.

Dne 30. novembra t. l. se je vršila razprava pred okrožnim sodiščem v Mariboru pod predsedstvom sod. svet. Posega.

Ker gre za važno železničarsko zadevo, so se te razprave v velikem številu udeležili mariborski železničarji. Ko je predsednik senata g. Posega zagledal naše sodruge v sodni dvorani pri javni razpravi, je s svojega predsedniškega mesta pozdravil naše sodruge: »Kaj ste vsi brezposelni!«

Pri slovenskih sodiščih smo imeli že mnogo kazenskih razprav, ali doslej se še nikoli ni zgodilo, da bi bil slovenski sodnik žalil poslušalce javnih sodnih razprav s takim vprašanjem, kot je to storil predsednik mariborskega kazenskega senata sod. svet. Posega.

Treba bo tudi g. Posega naučiti, da določa zakon, da so kazenske razprave javne in da ta določba ni samo na papirju in da ima vsak državljan, in tedaj tudi delavec, pravico se udeleževati kazenskih razprav. Določba o javnosti sodnih razprav naj ravno omogoči kontrolo javnosti nad sodstvom v državi.

G. sod. sv. Posega se bo že moral navaditi, da se bodo tudi sodne razprave v Mariboru vršile pod kontrolo delavske javnosti.

Razprava se je prelozila, ker se s. Vuku ni dostavila obtožnica in se bodo zaslišale priče osebno pri razpravi. O tej razpravi bomo še obširno poročali.

V Italiji je posebno sodišče za zaščito države (kakor pri nas) obsodilo delavca Franca Perinija in Virgijija Valvadellija iz Rive, vsakega na 12 let ječe, ker so našli pri njima tiskovine s prevratno vsebino.

Vesti o meščanski vojni v južni Rusiji, ki so bile lansirane v Evropo iz Bukarešte, in po katerih naj bi se bile uprle južnoruske vojaške garnizije po inicijativi opozicije v komunistični stranki, in ki so baje moskovskemu komisarju Dačenu, ki je bil poslan, da jih pomiri, odrezale glavo in jo v sprevodu nosile po Odesi, so se izkazale kot neresnične. Razširjale so se očividno z namenom, da diskreditirajo ruskega komisarja Litvinova, ki se je te dni udeleževal razbožitvene konference v Genju, kjer je evropskim velesilam predložil ruske predloge za takojšnjo in popolno razorožitev vseh držav. Delegati militarističnih držav so pa proglasili njegove predloge za utopistične in nesprejemljive češ, da morajo najprej gledati na svojo lastno varnost. Vedno ista neodkritosrčnost in ista stara pesem. Značilno je, da se vedno, kadar vodi Rusija s kako državo kakoršnekoli dogovore, objavljajo v Evropi vesti o nemirih v notranjosti Rusije. Vse take vesti prihajajo navadno preko Rumunije ali Poljske in imajo gotov namen, zato jim ni verjeti.

Oblastni urad za posredovanje dela privatnim nameščencem v Ljubljani, Gledališka ulica štev. 8 ima v evidenci sledeče službe iskajoče moči: 11 trgovskih pomočnikov in prodajalk raznih strok, 4 blagajničarke, 3 izložbene aranžerje, 4 trgovske potnike, 9 knjigovodij, bilancistov in pomožnih, 11 korespondentov v raznih jezikih, 5 trgovskih poslovodij raznih strok, 8 pisarniških uradnikov, 2 obratovodje za kemična podjetja, 5 rudarskih tehničnih uradnikov, 3 pomožnih carinskih posrednikov, 4 praktikantov za urade, 9 kontrolistinj, 10 skladiščnikov, 5 steno-graflinj v raznih jezikih, 1 rudarski geometer, 2 drogista, 3 tehničnih risarjev, 2 elektrotehnična uradnika, 1 brodograditelj, 3 šumarske uradnike, 3 laborante za proizvajanje sprita. Vsa p. n. podjetja se naprošajo, da se

v slučaju potrebe izveženih delovnih sil iz vrst privatnega nameščencstva obračajo na gornji urad. Urad posreduje za obe strani, za delodajalce kot delojemalce, popolnoma brezplačno.

Ne mogoče kaka resna rodbinska ceremonija kakor na Japonskem, temveč prijetno spremljevanje ljubeznivih in duhovitih pomenkov pri obisku, naj bi bilo pripravljane čaja. Postalo bi pa lahko vzrok nervoznosti, če bi se morala gospodinja bati, da bi mogel biti čaj, s katerim hoče pripraviti svoje goste v dobro voljo, premlačen, preslab ali pregrenak. Teh skrbi jo je

rešila družba »Cajna ročka & Co.«, Dresden, A. l., ki je za odjemalke svojih čajnih zmeski oskrbela originalni čajnik »Kompleta«, ki se lahko istočasno uporablja kot nalivni in servirni čajnik. — Čaj iz tega čajnika ni treba odlivati, ker je pritrjen v njem na vrvičci jajčast cedilnik iz porcelana, ki se napolni s čajem in visi v vreli vodi; ko pa je čaj dovolj močan, se enostavno potegne na verižici iz čajnika in obsi na ročko. Čajnik »Kompleta« se dobi brezplačno s priborom vred, če se vpošlje gotovo število praznih čajnih zavitkov znamke »Cajna ročka« na »Teckanne & Co.«, Dresden, A. l.

Za borbeni sklad proti clerikalizmu je daroval: s. Corko 5 Din. Iskrena hvala!

IV. plenarna skupščina Delavske zbornice za Slovenijo.

(Konec.)

Pri tem položaju je popolnoma nemogoče, da bi se nabralo iz rednih prispevkov zgubljeno kapitalno kritje bratovskih skladnic, da bi se s tem rudarsko zavarovanje saniralo. Že par let po uvedbi novega pravilnika imajo bratovske skladnice v Sloveniji za 175.000 Din večje izdatke nego dohodke!

Vkljub temu pa so kapitalne rezerve baš za rudarsko zavarovanje nujno potrebne. Zaloge premoega pri nas v nobenem rudniku niso neizčerpne, nobe rudnik nam ne more dati garancij, da bo njegovo obratovanje čez 50 ali 100 let ravno tako obsežno, kakor je danes.

Če ugotovljamo tako, da je sanacija rudarskega zavarovanja potrebna, moramo povdariti, da se mora pritegniti k sanaciji tudi tiste, ki so črpali iz inflacije dobičke, to je predvsem državo.

Rudarska oblast je dala glavni bratovski skladnici nasvet, naj rente kar sama dviga, ako njeno gospodarstvo ni v ravnotežju. Napram temu je treba povdariti, da naši rudarji starostnih rent ne smatrajo za miloščino, ki bi jo dodeljevalo in spreminjalo po mili volji ministrstvo za šume in rude, temveč za v zakonu utemeljeno pravico. Zato se more urediti to vprašanje le zakonitim putem, ne pa z nezakonitimi sklepi, ki bi pred rednimi sodišči ne držali.

Pri zboljšanju pravilnika za delavske zaupnike, ki se pripravljajo v ministrstvu za socialno politiko, so Delavske zbornice sodelovale. Res je, da dosedaj iz vladnih načrtov niso mogle izločiti vsega, kar bi moglo biti boljše. Izločile pa so mnogo tega, kar je bilo slabo.

Ako bodo izšli pravilniki v stiziaciji, kakoršna je bila predložena enketi, ki se je vršila začetkom tega meseca v Beogradu, bi bilo rešeno

vprašanje delavskih zaupnikov še na dokaj zadovoljiv način.

Delavske zbornice so polagale važnost na to, da bi se uredila institucija delavskih zaupnikov, ki ni institucija za borbo, temveč institucija za posredovanje tako, da bi bila s tem zadovoljna tudi poslodavska stran. Na žalost pa so zastopniki poslodavcev odklonili vsako razpravo o pravilnikih o delavskih zaupnikih.

Čeravno bi nosile vse stroške, zvezane s to institucijo, delavske organizacije same, so se sklicevali pri tej priliki zopet na gospodarsko krizo. Na to smo morali povdariti na enketi, kar povdarjamo danes ponovno, da je zakon, ki ga mora spoštovati vsak. Če je kdo mnenja, da je bilo v polpretekli dobi pač potrebno urejevati spore med delom in kapitalom z medsebojnimi pogajanjmi in z upoštevanjem obojestranskih teženj, da pa danes tega ni več treba, potem je v veliki zmoti.

Morda je res, da je trenutno industrijski in finančni kapital politično močnejši, nego je bil pred leti. Res pa je tudi, da črpa svojo glavno politično moč iz tega, da stoje politični zastopniki širokih slojev delovnega ljudstva, predvsem kmečkega prebivalstva, preveč pod vplivom časopisne in revijalne propagande podjetniških organizacij. Proti temu moramo postaviti s svojo propagando, s svojim gledanjem na aktualne gospodarske in socialne probleme protitež, pa se bo zopet ustvarilo ono atmosfero, ki smatra pogajanja med posameznimi gospodarskimi činitelji za koristna in potrebna. Če bi se pa zgodilo, da bi se v tem varali, bi morala preje ali sleje priti reakcija. Kdor s tem ne računa, za tega je bila marsikatera stran zgodovine zastoj napisana.

Kultura.

Akademija DTE »Svobode« Studenci.

Akademija, ki jo je priredila v soboto zvečer DTE »Svoboda« iz Studencev v veliki dvorani pivovarne »Union« (Götz), je v moralnem oziru nad vse dobro uspela. Da se napolni velika unionska dvorana, je potreba skupnega agitacijskega in pripravljane dela vseh mariborskih delavskih organizacij, ne samo enega predmestnega telovadnega društva. V takih slučajih se je obrnilo z apelom na vse strokovne organizacije. Tudi se ni dobilo vstopnic v predprodaji. In pa čas je bil neugodno izbran. Pred akademijo so se vršile v unionski dvorani tri večje prireditve zaporedoma in pa Miklavžev in Božič sta pred duri. Ljudje štedijo z denarjem. No, kljub temu je bilo kakih 400 sodrugov navzočih, ki nikdar nobene naše prireditve ne zamudijo.

O godbi ne bomo posebej poročali, saj celo mesto pozna izborni orkester neutrudnega kapelnika Schönherrja. Telovadecem se je poznalo, da so se skrbno pripravljali na ta nastop. Vaje deklic in dečkov so bile zelo ljubke. Družabne vaje originalno nastudirane. Članice in člani so na bradlji izvajali par precej težkih vaj. Pri vajah na konju so sodelovale tudi članice mariborske DTE. Zelo so ugajale proste vaje članov s spremljevanjem citraškega tereeta, kar je bilo za Maribor nekaj novega in je zelo obilo priznanja. Tudi gojenci so se dobro izkazali. Telovadkinje so izvajale s spremljevanjem ceter v čednih kostumih iz zelene papirja mične vaje s palicami v gracijsko-nastopu kola pa baletu podoben koloples, v rožastih kostumih, ki so ga morale na splošno željo ponoviti. Telovadki študentske in mariborske DTE pod vodstvom zelo sposobnega vadtelja s. Drofelnika so na drogu izvajali vrsto nenadkriljivih, vratolomnih vaj, da je gledalcem včasih kar sapa zastajala.

Med posameznimi točkami je koncertirala godba in naša pevska društva. Nastopil je »Frohsinn« z dvema zboroma. Naš zbor mariborske »Svobode«, ki je po-

slušalce tako navdušil, da je moral eno še dodati, pri čemur se je opazilo, da delavstvu posebno ugajajo pesmi z narodnimi motivi, in pa pevski odsek pevcev, ki je moral ponoviti »Cigansko«, katero smo slišali prvič letos pri gostovanju zagrebške »Sloge« in ki je žela takrat toliko priznanja. Vendar smo pogrešali pri pekih temperamenta, s katerim so jo peli zagrebčani. Alegorija ob koncu prireditve bi bila lepša, če bi bila primerno razsvetljena. Sploh bi bila manipulacija z razsvetlavo pri posameznih nastopih lahko izostala, ker bi pri polni razsvetljavi napravili še boljši vtis. Marksova slika v ozadju je motila radi defektnosti. V ljudskem domu je več lepših Marksovih slik, kjer bi si lahko eno izposodili.

V splošnem je pričala la prireditve o precejšnji zmoglosti ter o izredni poštivnosti in vztrajnosti naših študentskih svobodasev-telovadcev, v našem delavskem gibanju ne sme ostati neopazeno. Priredili so to akademijo z namenom, da prispevajo z eventualnim dobičkom le adplacitu svoje telovadnice, ki so jo letos otvorili. Žal, da radi nezadostne udeležbe dobička ni, in bo najbrž treba še kaj doplačati, zato apeliramo ob tej priliki na vse one posameznike in organizacije, ki morejo kaj prispevati, da priskočijo našim vrlim telovadcem iz Studencev na pomoč, da ne bo njihovo dveletno požrtvovalno delo in trud zaman. — C.

Maribor.

Narodno gledališče v Mariboru.

Torek, 6. dec. ob 20. uri: »Madame Butterfly«. Ab. B. Prvič.

Sreda, 7. dec. ob 20. uri: »Igra s smrtjo«. Ab. D. Kuponi. Zadnjič. Znizane cene.

Četrtek, 8. dec. ob 15. uri: »Divji moš«. Znizane cene. — Ob 20. uri: »Cardaska kneginja«. Znizane cene.

Petek, 9. dec. Zaprt.

Sobota, 10. dec. ob 20. uri: »Madame Butterfly«. Ab. C.

»Madame Butterfly« na mariborskem odru se vprizori prvič v tej sezoni v torek, dne 6. decembra.

Članski sestanek »Svobode«. Vsi člani vseh sekcij se pozivajo, da se udeležijo v petek 9. t. m. ob pol 8. uri zvečer sestanka v Ljudskem domu. Na dnevnem redu je poleg drugih točk volitev delegatov za občni zbor v Ljubljani, ki se vrši 11. t. m. Udeležba obvezna. — Predsednik.

Kako je s stanovanji?

Za predstoječe občinske volitve hauzirajo mariborski klerikalci s stanovanji. Pravijo, da sta lepe hišice v Smetanovi ulici zgradila — ali če govorimo v Jerovškoveu žargonu — »pozidala«, župan dr. Leskovar in pa monsieur dr. Jerovšek. Čudno je, kedaj sta jih nekje zidala, ko pa sta oba tako silno zaposlena drugod!

Zlasti velja to za Leskovarja, kateremu v zadnjem času komaj še ostane pet četrt ure dnevno za občinsko delo. Sicer pa je neumnost.

Zadnjič je zračunal »Slovenec«, koliko je dala klerikalna občina za služiti raznim obrtnikom in delavcem, zlasti pri novih hišah. Marsikateri čitatelj se bo lahko vprašal: ja od kod pa so ti milijoni, ki so jih »dobri« klerosi razdelili med delovne ljudi? Ali je morda g. župan, ki je po vojni precej obogatel in ki ni pozabil zahtevati, še tako majhnega honorarja od mestne občine, kaj žrtvoval. Ali je morda g. dr. Jerovšek res papeža napumpal za kak milijonček? Na žalost ne eno ne drugo, ampak nasprotno: klerikalci so pri novih hišah zaslužili. Dolga leta so socialisti zahtevali, da naj mestna občina gradi stanovanjske hiše. Toda klerikalci so sicer iz demagogije vedno molče predlogom pritrtili. Toda, kakor hitro bi naj obč. svet šel za en korak dalje, so že klerikalci nastopili nasproti ter branili, da bi občina kakšenkoli vir našla. Klerikalci z Jerovškom na čelu, so trdili, da ni tako hudo za stanovanja, ampak da socialisti pretiravajo, da ni občina poklicana graditi hiš ampak samo kanale, ceste, šole in ev. magistrat!

Socialisti so stavili l. 1922 v obč. svetu predlog, naj bi občina najela 50.000.000 kron, s katero vsoto bi se po izjavi strokovnjakov, takrat bilo moglo 200 stanovanj zgraditi. Obrestna mera je bila res tedaj nekoliko višja, toda bile so gradbe znatno ce-

neje in bi se bilo moglo 80 stanovanj več zgraditi kot danes.

Klerikalci so bili iz dveh ozirov nasprotni zidanju hiš po občini. Prvič: oni so zaščitniki hišnih posestnikov in nočejo konkurence, ampak malo stanovanj in pa draga. Drugič jim zavist ne dopušča, da bi katerakoli stranka nekaj storila, dokler niso oni na vladi. Klerikalci gredo za tem: oni hočejo zagospodovati nad mesti tako, kot gospodujejo nad večino podeželskih vasi. Oni polagajo posebno važnost, dobiti mesta v svoje kremplje. Za volitve l. 1924 je famozni nacionalni blok nastopil z komunalnim programom, katerega vsebina je bila po 90 odstotkov ukradena iz socialističnega programa, da bi se lažje kalinilo lovilo. Med drugim so blokaši obljubljali »zdrava« stanovanja. Ker je prejšnja socialistična uprava preskrbela sredstva, je tedaj bil blok prisiljen nekaj graditi. Toda, ko je bilo lansk leto tistih 29 stanovanj v Smetanovi ulici pod streho, tedaj je nacionalni blok kategorično izjavil — s tem so se strinjali vsi blokaši, katerih zvonec so nosili klerikalci da je to zadnje, kar je mestna občina glede stanovanj storila. Bilo je tedaj treba posebnega »ruckerja«, da se je blok končno odločil še 60 stanovanj zgraditi. To zaslugu imajo v prvi vrsti socialisti, ki so glas ljudstva, ki je za njimi stalo. Tega ljudstva so se klerosi silno bali z ozirom na raznovrstne volitve, ki so stale pred vrati. Toda klerikalci so pri tem vendar napravili dober »kšeft«. Obremenili so ljudstvo s tem, da so zvišali davek na vino, kar bo vrglo najmanj 1.200.000 Din letno. Nato je dala hranilnica v Kranju tri milijone Din po 8%, in klerikalna spodnještajerska v Stolni ul. pa 3 milijone Din po 9%.

Klerikalci bodo tedaj pri teh hišah, s katerimi delajo toliko reklame, zaslužili v desetih letih kot posebno nagrado: tristotisoč dinarjev. Pri tem pa je treba še pripomniti, da so stanovanja, zlasti letos, tako razdelili, da niso po večini prišli vanje tisti, ki so bili najbolj potrebni, marveč predvsem visoki uradniki in pa predvsem klerikalni pristaši. Klerikalci znajo tudi svoje lastne ljudi klasificirati. Od nižjih slojev so pripustili kvečjemu koga za hišnika, drugim pa so mi-

lostno nakazali stan v Dravski kasarni ali pa kvečjemu v Hoffmanovi usnjarni! Torej široke množice ljudstva, ki bodo še nadalje stanovali v grdih nezdravih luknjah, zato pa dragih, bodo plačale ceho zato, da bodo nekateri udobno pa po ceni stanovali, medtem ko bodo kapitalisti končno sijajno zaslužili.

To je resnica o novih stanovanjih!

Zaprte ceste za prevoznj promet. Mestni magistrat mariborski je na svojem kolegijalnem obravnavanju sklenil, da se prepove prevoznj promet za vsa vozila v Jenkovi ulici med Vetrinjsko in Gosposko ulico in na cesti Ob jarku med Vetrinjsko ulico in Kopaljsko ulico. Tozadevne svarilne table so na razvidnih mestih pritrjene.

Celje.

Volitev župana v okoliški občini, ali — godlja je skuhana. Po občinskih volitvah, ki so se vršile 20. novembra, smo na vrašanje, katere stranka bo dobila župana, rekli, da so vse meščanske stranke pripravljene pozabiti na vsa nasprotstva, ko gre za skupen nastop proti delavstvu. V našem slučaju smo se motili le v tem, da bodo demokratje priskočili klerikalcem na pomoč, samo če se bo pojavila »nemška nevarnost«, o kateri so pred volitvami na debelo govorili. Da so trditve o nemški in narodni nevarnosti le pesek v oči volilcem in puhle fraze, smo socialisti vedno trdili, to našo trditve pa potrjuje nastop vseh slovenskih meščanskih strank pri nedeljski volitvi župana celjske okoliške občine. Stvar se je izvršila natančno kakor smo predvidevali, samo s to razliko, da so godljo izpopolnili demokratje, o katerih smo se res motili, misleč, da to pot ne bodo še sneli krinke puhlega nacionalizma! Volitev župana se je vršila, kakor poročamo v spodnjem poročilu o poteku prve seje novega občinskega odbora. K stvari sami pa, o kateri bomo prihodnjic obširneje poročali, dodamo danes samo to-le: Krasen prizor je bil, videti demokrata-orjunaša v bratskem objemu z »nemško nevarnostjo« na eni strani, na drugi pa v ljubezenski poz iobjemajočo se

»črno reakcijo« in »napredni liberalizem«. Vsem skupaj se je pridružila še radikalija, da je radikalneje prišel do izraza italijanski izrek: Siamo tutti una famiglia! Mislimo, da kar je bilo med delavskimi volilci takih, ki so do sedaj verjeli v razne šlagarje meščanskih strank, da se jim bodo sedaj oči odprle in da bodo šli tja, kamor spadajo, to je v socialistično stranko!

Za tiskovni sklad »Delavske Politike« je družba sodrugov po občinski seji nabrala 65.— Din pod devizo: Buržuazija se koncentrira — živel koncentracija proletariata!

Umetniška razstava. V nedeljo, ob 11. uri se je v dvorani Mestne hranilnice otvorila umetniška razstava gg. Jana Mešana in Nikolaja Pirnata. Razstavo, ki traja do 15. decembra, je prvi dan obiskalo lepo število ljubiteljev umetnosti. Tudi našim sodrugom priporočamo, da posetijo razstavo v obilnem številu.

Mestno gledališče. V sredo, dne 7. t. m. ob 20. uri se vprizori v režiji g. Valo Bratine Remčeva tragedija »Magda«. Predstava se ponovi v nedeljo, dne 11. decembra ob 16. uri izven abonementa in pri znižanih cenah, na kar opozarjamo sodruge in delavce.

Člane krajevne organizacije SSJ Celje-okolica opozarjamo na redne sestanke, ki se vršijo vsak ponedeljek ob 19. (7. uri zvečer) pri Zoharju. Za člane političnega odbora je udeležba obvezna.

Trbovlje.

1. skioptično predavanje tukajšnje prosvetnega pododseka Delavske zbornice se bo predvajalo v sredo, dne 7. decembra t. l. ob 6. uri zvečer v Delavskem domu. Tema: Dunajska revolucija 1848 in Slovenici. Slike: barvanih 101, navadnih 1. Predavanje traja 2 in pol ure. Vstopnine prosto. Občinstvo opozarjamo na to predavanje in pričakujemo lepe udeležbe.

Naročajte in širite »Delavsko Politiko«! Zahtevajte jo v vseh lokalnih, kamor zahajate! Kupujte edinele v trgovinah, katere inserirajo v delavskih listih! Podpirajte svoj tisk, ker s tem jačate svojo moč!

Wiener Radioverlag, Wien, I., Pestalozziggasse št. 6./11.

Neobhodno potrebno je za vsakega radioamaterja

Radio-koledar 1928

Cena Din 25.— in

Radio-karta 1928

Cena Din 15.—

izdaja »Radlowelt«.

ZIMSKO BLAGO

za obleke in perilo v veliki izbiri kupite najcenejše pri

SREČKO PIHLAR, Maribor, Gosposka ul. 5

Oglejte si moje izložbe.

„JUNIPER“

Železno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljšo sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu, trganju, žledčnim boleznim itd. Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in konzumni trgovini. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK

Agentura »Juniper«

CELJE, GOSPOSKA ULICA 26

Trgovci, zahtevajte engros cene.

„Ljudska samopomoč“

podporno društvo za slučaj smrti v Mariboru sprejema vse zdrave osebe nad 50 do 80 let stare in bivajoče v Sloveniji

samo še do 31. decembra 1927.

Podporna vsota znaša 2000 do 16.000 Din. Društvo šteje danes že nad 1000 članov. Zahtevajte takoj pristopno izjavo zastoj iz pisarne

„Ljudska samopomoč“ v Mariboru, Aleksandrova cesta 45/11.

Prost ogled! Prepričajte se!

Manufakturno blago

vseh vrst, kakor sukno, velurje za plašče, doublstote, barbenite, flanelne itd. Vam nudimo vsled ugodnega nakupa še vedno po najnižjih cenah edinele

J. PREAC, manufakturna trgovina,

Maribor, Glavni trg 13.

Poštni nameščenec na obroke.

Božična darila

v zlatu, srebru in ure po znižanih cenah. Namizna posoda iz alpaka srebra od Din 300.— naprej.

A. Stojec, Maribor

Jurčičeva ulica št. 8.

Popravila ur najcenejše in z jamstvom. — Po stenke ure se pride na dom.

Kolesa in motorje shranjuje

preko zime tvrdka **Justin Gustinčič, Tattenbachova ulica 14**

Velika božična razstava!

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“

LASTNIK ALBIN PRISTERNIK

Maribor, Aleksandrova c. 19.

Nogavice (Hafersocken), čista volna od Din 12.— do Din 18.—, otročje nogavice, čista volna, od Din 12.— naprej, otročje pletene jopice, čista volna, od Din 50.— naprej, ženske in moške pletene jopice, čista volna, od Din 80.— naprej. — Posebni oddelek igrač ter božičnih okraskov! Pupa od Din 1.50 naprej, trompete, puške, sablje, železnice, zoge kakor druge igrače v vsaki izbiri, angeljske lase, držaje za svečke, božične svečke, čarovne svečke in ostali božični okraski v največji izbiri.

Nabirajte nove naročnike

SAVEZ ŽELEZNIČARJEV JUGOSLAVIJE V LJUBLJANI

prideji v četrtek, dne 8. decembra, ob 18. uri

proletarskega Miklavža

v Delavskem domu na Karla Marksa trgu 2, II. nadstropje.

SPORED:

1. Nastop pevcev in godbe.
2. Prihod proletarskega Miklavža.
3. Nagovor.
4. Obdaritev otrok.

Med sporedom petje in godba. Starši naj prineso darove v prostore Saveza železničarjev, Del. dom, II. nadst. Vabimo vse zavedne proletarce in proletarke, da se z otroci udeležijo vesele prireditve.

ODBOR.

Delavci pozor!

Po dolgoletnih izkušnjah se je iznašlo sredstvo „Jol“, za odstranitev kurjih oči in trde kože na nogah brez bolečin in operacij. — Naroča se: **Laboratorij Celje, Razlagova ulica 11.** Cena „Jolu“ 1 zavojček Din 8, ki zadostuje za odstranitev neprijetnega zla.

Ročni kovčki za polovanje, damske in šolske torbice, listnice, denarnice, tobačnice, nahrbtniki, gamaše itd. itd. Opreme in pritlikline za konje, dežne ponjave za konje in vozove, ovratniki in nagobčniki za pse, gonilni jermeni iz usnja, kakor tudi šivalni in vezalni jermeni. **IVAN KRAVOS, Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 207.**